

Vänersborgs kommun

Konsekvensbeskrivning

bilaga 3 till Vänersborgs översiktsplan 2017

Konsekvensbeskrivning bilaga till Vänersborgs översiktsplan 2017

Till översiktsplanen hör även följande delar:

- Översiktsplan 2017 (huvuddokumentet)
- ÖP-karta

- Bilaga 1: Underlagsdel
- Bilaga 2: Tyckt om Vänersborgs framtid
- Bilaga 4: Fortsatt arbete: aktivitetslistan
- Utställningsutlåtande
- Länsstyrelsens granskningsyttrande 2017-09-19

Projektledare:

Lars Rudström, kommunstyrelseförvaltningen
Pål Castell, byggnadsförvaltningen

Arbetsgrupp:

Elin Isaksson, miljö- och hälsoskyddsförvaltningen
Maria Wagerland, samhällsbyggnadsförvaltningen
Curt-Göran Krantz, socialförvaltningen
Sven-Eric Sjöbergh/Kent Javette/Anna Högmark, barn- och utbildningsförvaltningen
Christer Glännestrand, kultur- och fritidsförvaltningen
Jasmina Lilja, byggnadsförvaltningen
Magnus Wängblad/Frida Skarp, byggnadsförvaltningen
Helena Persson/Helena Grimm, kommunstyrelseförvaltningen
Anne-Lie Lindgren, kommunstyrelseförvaltningen
Christel Thuresson/Karolin Olsson, kommunstyrelseförvaltningen

Antagandehandlingarna är upprättade i oktober 2017

Innehåll

Inledning	4
Bakgrund	4
Avgränsningar	4
Utgångspunkter	5
Förändringar	6
Riksintressen	8
Avvägningar och konsekvensbedömning	8
Sammantagen bedömning	9
Betydande miljöpåverkan	10
Miljökvalitetsnormer	11
Buller	11
Luft	11
Vatten	11
Utvecklingsprinciper	13
Sammantagen bedömning av förändringarnas konsekvenser	16
Bilaga	18
1. Avvägningar riksintressen	18
2. Konsekvensmatris miljöaspekter	20
3. Konsekvensmatris sociala aspekter	22
4. Konsekvensmatris ekonomiska aspekter	23

Inledning

Bakgrund

Vänersborgs kommun arbetar sedan 2014 med att ta fram en ny översiktsplan, bland annat utifrån den vision som antogs av kommunfullmäktige 2013:

”Vänersborgs kommun – attraktiv och hållbar i alla delar, hela livet”

Den gällande översiktsplanen från 2006 är också delvis inaktuell. En ny struktur har föreslagits för den nya översiktsplanen som syftar till att tydligare redovisa hur rekommendationer för markanvändning är kopplade till grundstrategier för kommunens utveckling.

Avgränsningar

Avgränsningar i konsekvensbedömningen har dels gjorts utifrån det som krävs enligt PBL men även utifrån kommunens egna avvägningar för vad som är hållbart ekologiskt, socialt och ekonomiskt över tid. Avgränsningarna har fördelats under nedanstående rubriker.

Bedömning av betydande miljöpåverkan

Särskilt fokus läggs på att bedöma risken för betydande miljöpåverkan till följd av att ny ÖP genomförs. Frågeställningarna utgår ifrån vilka föreslagna förändringar som skulle kunna innebära betydande miljöpåverkan och hur riskerna hanteras vid fortsatt planering.

Miljökvalitetsnormer

Även miljökvalitetsnormer ägnas ett eget avsnitt, där en sammanvägd bedömning görs för hur föreslagna utvecklingsprinciper kan förväntas påverka dessa.

Riksintressen, områdesskydd och ekologiskt särskilt känsliga områden

Beskrivning görs av påverkan på riksintressen, biotopskydd (MB 7 kap), utpekade särskilt känsliga områden (MB 3 kap), naturminnen, strand-skydd och vattenskyddsområden.

Miljömål

Som stöd för bedömning av miljökonsekvenser finns riksdagens 16 miljö kvalitetsmål och de regionala och lokala miljömål kopplade till dessa. Kommunens lokala målbeskrivningar finns i det miljöprogram som antogs 2016. I detta finns 22 målbeskrivningar under fyra fokusområden:

- Grönskande stad och land
- Vatten i världsklass
- Trygg miljö för stora och små
- Klimatsmart i alla led

Samtliga utvecklingsprinciper kommenteras utifrån hur de kan förväntas påverka kommunens miljömål, vilket indirekt också kopplar till de regionala och nationella miljömålen.

Sociala parametrar

De sociala konsekvenserna bedöms utifrån ett antal befolkningsgruppers olika perspektiv:

- barn och unga
- äldre
- kvinnor
- män
- socioekonomiskt svaga
- funktionsnedsatta

Syftet med den sociala konsekvensbeskrivningen är framför allt att lyfta fram aspekter där nämnda grupper kan förväntas bli särskilt gynnade eller missgynnade på grund av föreslagna utvecklingsprinciper.

Ekonomiska parametrar

De ekonomiska konsekvenserna bedöms utifrån hur utvecklingsprincipen kan förväntas påverka följande på kort och lång sikt:

- investeringskostnader
- ökade eller minskade driftskostnader
- kommunens attraktion som god boendemiljö
- möjlighet för fler att hitta bostad i kommunen

- möjlighet för befintliga företag att växa och utvecklas
- möjlighet till etablering av nya företag

Parametrarna kommer att bedömas övergripande och sammanvägt, med insikt om svårigheterna med att göra korrekta värderingar och beräkningar.

Nollalternativ

En miljökonsekvensbeskrivning ska innehålla ett så kallat nollalternativ. Enligt miljöbalken är nollalternativet ”en beskrivning av miljöförhållandena och miljöns sannolika utveckling om planen, programmet eller ändringen inte genomförs”. Miljöbedömningen av nollalternativet gäller alltså sådan miljöpåverkan som kan förväntas om åtaganden och förhållningssätt i planen inte genomförs. Nollalternativet utgår från en fortsatt utveckling enligt nuvarande Översiktsplan 2006. I det fall ett område inte är jämförbart görs en bedömning av hur området hade påverkats av att inte behandlas i någon översiktsplan.

Nollalternativet bedöms i samtliga de andra rubrikerna som jämförelse med Översiktsplan 2006.

Utgångspunkter

Ur PBL-kunskapsbanken (Boverkets hemsida):

”Enligt PBL ska översiktsplanens innebörd och konsekvenser kunna utläsas på ett tydligt sätt vilket innebär att konsekvenserna behöver bedömas och beskrivas. Om planförslaget kan antas medföra en betydande miljöpåverkan kopplar PBL till miljöbalkens krav om miljöbedömning. Dessa båda bedömningar kan med fördel göras och beskrivas samlat med målsättningen att bedöma hållbarheten brett.”

Hur omfattande ska konsekvensbeskrivningen vara?

Översiktsplanen är ett styrmedel som pekar ut övergripande strategier och principer, men som inte är juridiskt bindande och som behöver följas av detaljplaner, vägplaner, miljötillstånd och andra utredningar innan större förändringar genomförs. Mer noggranna konsekvensbeskrivningar görs inom ramen för dessa utredningar. Den beskrivning som görs av översiktsplanens konsekvenser bör därför vara av en mycket översiktlig karaktär

och lyfta fram tänkbara konfliktfrågor och orsaksamband snarare än kalkylerade mätvärden.

Vad i översiktsplanen ska bedömas?

Översiktsplanen har två huvudsakliga nivåer – grundstrategier och utvecklingsprinciper. Rekommendationerna i utvecklingsprinciperna är en konkretisering av vad grundstrategierna innebär för mark- och vattenanvändning i framtiden. Därför är det i första hand effekterna av dessa rekommendationer som bör bedömas i konsekvensbeskrivningen.

Med dessa utgångspunkter har varje utvecklingsprincip bedömts översiktligt utifrån miljömässiga, sociala och ekonomiska konsekvenser.

Vad jämför vi med?

Om kommunen inte antar förslaget till ny översiktsplan kommer översiktsplanen från 2006 fortsätta att gälla. ÖP 2006 kan därför ses som ”nollalternativet” och utgöra det som förslaget i första hand ska jämföras med.

Förändringar

Här följer en kort sammanfattning av de viktigaste skillnaderna mellan denna översiktsplan och Vänersborgs tidigare översiktsplan från 2006.

Dialogbaserad process

Arbetet med översiktsplanen har genomförts i en öppen och bred process där många deltagit i diskussionerna om kommunens framtid.

Fokus på grundstrategier och utvecklingsprinciper

Tyngdpunkten i denna översiktsplan ligger på att förklara rekommendationer utifrån ett strategiskt tänkande om utveckling. Därför har översiktsplanen en ny struktur där mer utrymme ägnas åt rekommendationerna och mindre åt beskrivning av utgångsläget.

Aktivitetslista för fortsatt arbete

En viktig del av översiktsplanen är att den pekar ut behov av fortsatt utrednings- och utvecklingsarbete. Detta arbete är kopplat till en aktivitetslista som ska följas upp regelbundet.

Stationssamhällen och regionalt perspektiv

Med ÖP2017 lyfts möjligheten med framtida stationssamhällen fram. Denna strategi bygger bland annat på ett långsiktigt utvecklingsarbete som drivs inom Västra Götalandsregionen och det kommer att ta lång tid innan effekterna av det arbetet blir synliga.

Större tyngd ligger också på behovet av ökad samverkan med grannkommunerna då det som är bra för Trestad är bra för Vänersborg och vice versa.

Transportleder och verksamhetsområden

Behov av nya vägförbindelser mellan Öxnered och Onsjö samt avfart från E45 till Öxnered är inlagda. Ett antal platser för eventuell utbyggnad av nya verksamhetsområden pekas också ut.

Framtida bostadsbebyggelse

När det gäller ny bostadsbebyggelse kompletteras den tidigare översiktsplanens starka fokus på grön- och sjönära med flera andra rekommendationer. Befintliga och eventuella framtida stationslägen lyfts fram och vikt läggs på att bygga samlat med goda förutsättningar för kollektivtrafikförsörjning. Det trycks även på betydelsen av att skapa blandad och sammanhållen stadsbebyggelse. Ett antal områden pekas ut på landsbygden för möjlig bebyggelseutveckling, bland annat som LIS-områden (landsbygdsutveckling i strandnära läge).

Vattenkontakt, rekreation och mötesplatser

Översiktsplanen försöker ta fasta på de starka önskemålen om att utnyttja närheten till vatten bättre genom en egen utvecklingsprincip om det. Vidare är rekommendationer framtagna även för grönska och rekreation i tätort och mötesplatser i centrum.

Dagvatten och översvämningsrisker

Utifrån kommunens Översvämningsprogram redovisas riskområden för stigande vattennivåer. Principer för dagvattenhantering är också medtagna som rekommendationer.

Tillgänglighet, cykling och kollektivtrafik

Ytterligare tre områden som nu fått rekommendationer i översiktsplanen är tillgänglighet, cykling och kollektivtrafik.

Kulturarv och ekologisk hänsyn

Översiktsplanen tar upp fler platser i kartan där hänsyn ska tas till kultur- och naturvärden.

Anläggningar, vattentäkter med mera

Översiktsplanen redovisar störningszoner kring större trafikleder och kraftledningar. Uppdateringar har gjorts bland annat rörande vattenskyddsområden, anläggningar och flygbuller.

Borttaget i nya ÖP

Några saker som tagits bort från kartan sedan översiktsplanen 2006 är:

- Markreservat för gasledning och järnvägsdragning utanför Frändefors och Brålanda. Dessa är inaktuella och inte längre riksintressen.
- Skjutbana vid Öxnered. Denna ligger olämpligt och bör flyttas till en för detta mer lämpad plats.

Fördjupad översiktsplan för Vänersborg-Vargön

Parallellt med framtagandet av ny översiktsplan för kommunen pågår arbetet med en fördjupad översiktsplan för Vänersborg-Vargön. Där kommer flera av översiktsplanens utvecklingsprinciper att konkretiseras. Där kommer även en mer detaljerad bild av markanvändningen inom tätortsområdet redovisas.

Riksintressen

Samtliga riksintressen som berör kommunen är beskrivna i översiktsplanens underlagsdel. Där redovisas även översiktsplanens avvägningar för varje enskilt riksintresse. I de allra flesta fall skyddas riksintressets värden genom rekommendationer i översiktsplanen. I några fall innebär översiktsplanen att kommunen gör en specificering av det geografiska område där riksintressets värden behöver uppmärksammas särskilt. I några fall finns även konflikter mellan olika riksintressen, eller mellan riksintresse och utvecklingsplaner som är angelägna för kommunen (fullständig tabell finns som bilaga). Översiktsplanen gör då avvägningar vilka redovisas nedan.

Som bilaga till konsekvensbeskrivningen finns en tabell med kommentarer till samtliga riksintressen i kommunen.

Avvägningar och konsekvensbedömning

Riksintresse för kulturvård – Brätte-Vassända

ÖP2017 föreslår möjligheter till en ny väg för att knyta samman Onsjö med Öxnered. Vägen är mycket viktig av flera anledningar. Den skulle bland annat innebära att tätortsområdena som utgör Vänersborgs stad kan bindas samman, att ansträngda vägar genom centralorten kan avlastas, att tågstationen i Öxnered på ett bättre sätt kan nyttjas av fler, att det planerade nya bostadsområdet Öxnered-Skaven kan nås utan järnvägspassager, samt bättre framkomlighet i händelse av olyckor. Beroende på var och hur vägen förläggas kan det komma att innebära påverkan på riksintresset. Riksintresset är av mycket stor betydelse för kommunen eftersom det var här ursprunget till Vänersborg växte fram under medeltiden. Därför kommer stor vikt läggas vid att minimera negativ påverkan i samband med byggandet av vägen. Bedömningen är att vägen är nödvändig för det växande Vänersborg och att det bör gå att hitta lösningar som innebär att riksintressets väsentliga värden kan skyddas.

Riksintresse för kulturvård - Halleberg

ÖP2017 föreslår möjligheter till ökad bebyggelse i några delar av Vänersnäs, vilket kan innebära en påverkan på framför allt riksintresset för kulturvård. Bedömningen är dock att utbyggnaden kan göras utan att skada riksintressets värden. Utbyggnadsområden är valda för att inte skada viktiga natur- och kulturvärden och rekommendationen är formulerad för att stor hänsyn ska tas. Krav på planläggning ingår, vilket innebär att riksintressets värden kommer att kunna utredas närmare innan eventuell byggnation. Utbyggnadsmöjligheten är viktig framför allt för att ge Vänersnäs som landsbygdsdel bättre möjligheter att leva, vilket är en grundförutsättning för att långsiktigt kunna skydda riksintresset för kulturvård.

Riksintresse för kulturvård – Karls grav

Konflikter med detta riksintresse har egentligen inte med översiktsplanen att göra. Det beror på vad sjöfartsleden får för roll i ett nationellt och internationellt sammanhang. Kommunen vill med översiktsplanen ge sjöfarten goda möjligheter att utvecklas. Om slussarna ska byggas om kommer kommunen att verka för att hänsyn tas till riksintresset för kulturvård, liksom riksintresset för friluftsliv.

Riksintresse för kulturvård - Vänersborgs centrum

I samband med arbetet med att ta fram en ny fördjupad översiktsplan för Vänersborg - Vargön samt en bevarande- och utvecklingsplan för Vänersborgs centrum, görs avvägningar så att konflikter med riksintresse för Vänersborgs centrum undviks.

Riksintresse för kommunikationer – hamn och sjöfartsled

Även när det gäller dessa konflikter är det inte något som översiktsplanen skapat. Nuvarande hamn har tidigare bedömts ha ett problematiskt läge och beslut är taget om att flytta hamnen. Översiktsplanen pekar ut det tänkta nya hamnläget, även om det fortfarande krävs utredningar. Sjöfartens framtid är avhängig beslut på nationell

nivå. Genom att sjöfartsled och hamnläge är utpekade i översiktsplanen utgör den ett starkt stöd för att riksintresset tillgodoses.

Riksintresse energiproduktion – vindkraftsområde på Kroppefjäll

Detta riksintresse står i konflikt med riksintresse för naturvård. Dessutom finns ett Natura 2000-område, som skulle riskera att påverkas negativt om näraliggande delar av det tänkta vindkraftsområdet byggs ut. Kommunens bedömning är att Kroppefjäll är viktigt att bevara som ett stort och sammanhängande natur- och friluftsområde, och att en vindkraftsutbyggnad skulle göra stor skada på det. Kommunen skulle gärna se utbyggnad av vindkraft på många andra ställen, men där innebär Försvarmaktens stoppområde för höga objekt att det inte kan tillåtas.

Sammantagen bedömning

ÖP 2017 är sammantaget följsam mot utpekade riksintressen. I några fall görs avvägningar där det finns goda skäl att åsidosätta ett riksintresse, antingen genom att ett annat riksintresse ges prioritet eller att det finns andra mycket angelägna intressen och att negativ påverkan på riksintressets värden kan minimeras.

Betydande miljöpåverkan

De förändringar i förslaget som kan innebära störst direkt negativ påverkan på avseende på biologisk mångfald, befolkning, människors hälsa, djurliv, växtliv, mark, vatten, luft, klimatfaktorer, materiella tillgångar, landskap, bebyggelse, forn- och kulturlämningar och annat kulturarv samt det inbördes förhållandet mellan dessa miljöaspekter är följande:

- Utredningsområde för ny vägförbindelser mellan Onsjö och Öxnered
- Utredningsområden för nya verksamheter kring Trestad center, vid Stärkebokrysset och Esslingetorp.
- Områden för möjlig bebyggelseutveckling på Vänersnäs
- Ny hamn i Vargön

Ny vägförbindelse mellan Onsjö och Öxnered kan bland annat komma att påverka platsen där gamla Brätte låg, vilket är riksintresse för kulturvård. Den exakta vägdragningen är dock inte utredd och kommunens utgångspunkt kommer att vara att minimera påverkan på riksintresset (se bedömning ovan i avsnittet om riksintressen).

Platserna där **nya verksamhetsområden** är utpekade är alla valda utifrån kriterier där risk för större skadeverkan är med i bedömningen (se avsnittet om nya verksamhetsområden i översiktsplanens underlagsdel). Behovet av verksamhetsområden är stort och bättre lämpade platser har inte kunnat identifieras. Områdena kommer att detaljplanläggas innan utbyggnad.

Områden för **möjlig bebyggelseutveckling på Vänersnäs** är delvis berörda av bland annat riksintresse för kulturvård. Möjlighet för fler att bosätta sig på Vänersnäs i samband med att kommunalt VA byggs ut är angeläget för kommunens och lokalsamhällets utveckling. Områdena har avgränsats för att minimera negativ påverkan och koncentrera ny bebyggelse till strategiska platser där infrastruktur utnyttjas väl (se avsnittet om bebyggelseutveckling på landsbygden i översiktsplanens underlagsdel).

Det tänkta **hamnområdet i Vargön** användes under hela förra seklet som industrihamn. Efter nedläggning av pappersbruket 2008 köptes fastigheten av kommunen. En ny detaljplan togs fram

som föreslår anläggandet av en ny hamn. En miljökonsekvensbeskrivning är framtagen i samband med detaljplanen.

För samtliga förändringar ovan gäller att frågan om betydande miljöpåverkan kommer att belysas i samband med fortsatt planläggning av områdena samt då ny vägdragning utreds.

Miljö kvalitetsnormer

Förtätning och växande orter kan medföra att människors hälsa riskerar att påverkas negativt. För att skydda miljö och hälsa finns miljö kvalitetsnormer för buller-, luft- och vattenkvalitet. Statliga myndigheter och kommuner får bara tillåta verksamheter eller planer som inte riskerar att miljö kvalitetsnormer överskrids.

Buller

Samtliga tätorter i Vänersborgs kommun berörs av buller från antingen järnväg eller större väg. Även flygplatser och annan verksamhet såsom grustäkter och vissa industrier ger upphov buller. Inte alla bullrande verksamheter upplevs som störande utan nödvändiga bullerkällor tolereras i högre utsträckning än de som anses som onödiga. Oavsett vilket ska riktvärden för ljudnivåer alltid uppfyllas i bostad inomhus. Trafikverket har ansvar för att vidta bullerskyddande åtgärder där riktvärden överskridits utmed statlig trafikinfrastruktur. Vänersborgs kommun bör ta fram en strategi för att verka för att också bullernivåerna vid bostädernas fasader utmed kommunala vägar sänks. Detta kan göras med olika åtgärder som val av vägbeläggning, hastighetsbegränsning samt bullerskyddsåtgärder från fastighetsägarna.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har tagit fram ett åtgärdsprogram mot buller utmed kommunala gatunätet. Där anges att det utmed Edsgatan, Drottninggatan och Kungsgatan finns bostäder där riktvärden tangeras eller överskrids. Programmet bör uppdateras och arbetas vidare med utifrån de nya förutsättningarna som ges i ÖP 2017.

Förtätad bebyggelse, utökad kollektivtrafik och förbättrad möjlighet att cykla förväntas medföra minskat buller på många platser men bullret på andra platser kommer att öka. Främst är det ökad trafik på järnvägarna i kommunen som bedöms medföra bullerökningar och då i Frändefors och Brålanda. Genom en samlastningscentral vid Trestad center kan bullret från lastbilar in till tätorterna istället minska.

Luft

Biltrafiken dominerar när det gäller förorenande utsläpp till luft. Det handlar främst om kolväten, kolmonoxid, partiklar (PM10 och 2,5), NOx och

flyktiga organiska ämnen. Förorenad luft kan öka risken för allergier, luftvägsbesvär och cancer. Partiklar ökar risken för hjärt- och kärlsjukdomar. Utöver detta hotas vegetationen genom direkta och indirekta skador. Vad gäller byggnader och kulturminnen ökar också söndervittringen. Vänersborgs kommun är medlem i luftvårdsförbundet "Luft i Väst" och inom dess verksamhet mäts luftkvaliteten i medlemskommunerna för att kontrollera efterlevnaden av miljö kvalitetsnormer för luft.

Vid ökad byggnation och med fler invånare riskerar trafiken att öka och därmed även utsläppen av förorenande ämnen. En förtätning av bebyggelsen i stadskärnan minskar luftcirkulationen och föroreningshalterna kan därmed öka. Inom Vänersborgs kommun överskrids inte miljö kvalitetsnormen för luft i dagsläget och utsläppen av det bedöms inte förändras genom ÖP2017. Frågorna beaktas i utredningsarbetet inför stads- och trafikplanering, bland annat när det gäller fördjupade översiktsplaner och detaljplaner.

Vatten

De främsta källorna till föroreningar av kommunens vattenmiljöer är jordbruk, enskilda avlopp, urbana miljöer, verksamheter och biltrafik. Kommunen ligger inom Göta Älvs och Vänerens avrinningsområde och här finns många mindre sjöar och vattendrag. I stort sett alla vattenförekomster i kommunen är idag påverkade av övergödning, försurning eller förorenande ämnen och uppnår inte god status. I dagsläget uppnår endast 8 % "god status" med avseende på miljö kvalitetsnormerna för vatten. Vänersborgs kommun ingår i Västerhavets vattendistrikt inom vilket samverkan sker för att förbättra vattenkvaliteten i vattendragen.

Vänersborg har mycket hårdgjord yta som sluttar mot Väneren där regn- och smältvatten på grund av minimal infiltrationen riskerar att förorena Väneren med t.ex. tungmetaller och petroleumprodukter. Kommunen har en dagvattenspolicy som ska tillämpas vid planläggning och bygglovsprövning.

Utbyggnad av VA-nätet pågår utifrån *Blåplan* som antogs 2015. Bland annat innebär det att

bebyggelse längs Dalslandskusten och Vänersnäs ansluts. År 2020 är ska 90 % av kommunens bostadsfastigheter vara anslutna till kommunalt VA. Arbete pågår även för att minska utsläpp från enskilda avlopp.

De större förändringar som redovisas i ÖP2017 gentemot ÖP2006 och som kan ha inverkan på vattenkvalitet och miljökvalitetsnormer för vatten är:

Utredningsområde för nya vägförbindelser E45 – Öxnered – Onsjö (T1)

Större väglänk som alstrar vägdagvatten och kan påverka känsliga vattenmiljöer som till exempel Vassändaviken. Vassbotten som är trolig recipient ska senast 2027 uppnå miljökvalitetsnormen god status.

Utredningsområden för nya verksamheter (I2)

Inom Grunnebo och Trestad center finns tillströmningsområden för grundvatten. Särskild hänsyn ska tas till påverkan på Edsättersbäcken med utlopp till Vassbotten. Dessa klassas inte som grundvattenförekomster och saknar fastställd miljökvalitetsnorm. Hänsyn till grundvatten bör ändå ske utifrån miljöpåverkan.

Områden för möjlig bebyggelseutveckling på landsbygden (B3) och LIS-områden

Vid nybyggnation behöver en bedömning av påverkan på recipienten avseende övergödning och badvattenkvalitet göras. Hela Vänersnäs omfattas av krav på hög skydds nivå för enskilda avlopp. I Sikhall finns möjlighet till anslutning till kommunalt vatten och avlopp.

Framtida breddning och ny dragning för E45

Översiktsplanen fastställer de reservat som Trafikverket upprättat. Vid framtida utbyggnad kan vattenförekomster påverkas bland annat genom schaktningsarbeten, ändrade avrinningsvägar och dagvatten från vägen. Frändeforsån rinner en lång sträcka längs med E45 och kommer att påverkas tydligt.

Hamnreservatet i Vargön

Inom området finns förorenad mark och skredrisk. Skyddsåtgärder för att förhindra spridning av

föroreningar och skred finns reglerade genom planbestämmelser i gällande detaljplan. Närheten till recipienten Göta Älv innebär höga krav på till exempel dagvattenhantering och miljöskyddande åtgärder.

Båthamn Sikhall

Utbyggnad av båthamnen i Sikhall föregås av detaljplanearbete samt ansökan om tillstånd för vattenverksamhet.

Förtätning och byggnation av stationsområden

Förtätning och bebyggelsestruktur med hög täthet av byggnader och vägar innebär ofta stor andel hårdgjorda ytor och förorenat dagvatten. Dagvatten från centrala delarna av Vänersborg avleds till recipienterna Vassbotten och Karls Grav, båda med måttlig ekologisk status och uppnår ej god kemisk status. Förutom dagvattenrenande åtgärder föreslås i VISS till exempel ekologiska kantzoner och anläggande av våtmarker som tänkbara åtgärder.

Områden utpekade för vattenburet friluftsliv

I den mån det kan bli aktuellt med anläggningar vid vattnet provas dessa enligt strandskyddsbestämmelserna och vattenverksamhet. Kommunerna behöver i samverkan med länsstyrelsen ta fram underlag och genomföra åtgärder för att minska påverkan från de delar av det rörliga friluftslivet samt båtutrustning som kan ha en negativ inverkan på vattenmiljön, särskilt i områden med vattenförekomster som inte uppnår, eller riskerar att inte uppnå, god ekologisk eller god kemisk status.

Övrig mark- och vattenanvändning som ska stämmas av mot miljökvalitetsnormer

I områden med spridd bebyggelse, förorenad mark, översvämningrisk samt jord- och skogsbruk ska hänsyn tas till miljökvalitetsnormer för vatten i samband med till exempel fysisk planering, åtgärder och provningsärenden. Vattentäkter för dricksvattenförsörjning är markerade i ÖP-kartan och som fortsatt arbete ska vattenskyddsområden för dessa bildas.

Utvecklingsprinciper

Nedan följer en genomgång av översiktsplanens 16 utvecklingsprinciper där bedömning av sammantagna miljömässiga, ekonomiska och sociala konsekvenser redovisas. En mer utförlig grund för bedömningen finns i tabellform i bilaga i slutet av dokumentet. Parametrar för bedömningen beskrivs i inledningskapitlet.

1 Skydda värdefull naturmark och vatten

MILJÖ: ÖP2017 är mer specifik när det gäller att peka ut områden som ska bevaras, var extra stor hänsyn ska tas och att naturvärdesinventering ska göras inför planläggning och exploatering. Detta gör att under fokusområde Grönskande stad och land i Miljöprogram 2030 får målområdena *Levande skogar, Närodlat och artrikt* samt *Hälsofrämjande miljöer* ett ökat stöd.

EKONOMI: Förändringarna bör inte ha någon större ekonomiska påverkan.

SOCIAL: Fler områden markerade i kartan, men utan större inverkan på sociala aspekter.

2 Bevara och utveckla värdefullt kulturarv

MILJÖ: Fler kulturområden utpekade på kartan och rekommendationerna är mer specificerade. Detta medför en positiv påverkan på målområdena *Leka och lära* samt *Kunskapskommun*.

SOCIAL: Fler områden markerade i kartan, men utan större inverkan på sociala aspekter.

EKONOMI: Eventuellt kan ökad tydlighet och fler utpekade områden vad gäller kulturvärden påverka möjligheten att planlägga för ökad bebyggelse. Å andra sidan kan bevarande av kulturarv långsiktigt stärka kommunens attraktionskraft.

3 Bevara och utveckla värdefull jordbruksmark

MILJÖ: Förändringarna är små och det som kvarstår är att byggnation som tar jordbruksmark i anspråk endast tillåts efter avvägning mellan olika intressen enligt Miljöbalkens hushållningsbestämmelser. De föreslagna rekommendationerna innebär inga förändringar vad gäller påverkan för att nå miljöprogrammets målskrivningar.

SOCIAL: Ingen betydelsebärande skillnad.

EKONOMI: Förändringarna är små och bör inte ha någon större ekonomiska påverkan.

4 Utveckla och bevara grönska och rekreativsmöjligheter

MILJÖ: Något ökat fokus på människors upplevelser förutom de hälsoeffekter som närhet till friluftsområden ger. Tydliga rekommendationer om grönska i tätort saknades i ÖP 2006. Boende i kommunen ges tillgång till rekreativsmöjligheter av olika slag inom ett nära avstånd, skolor och förskolors utemiljöer ska rymma olika funktioner och helst ha nära till naturområden. Grönytorna bör vara multifunktionella och naturområden länkas möjligaste mån samman med gröna stråk och korridorer. Positiva miljöpåverkan ses i flera målområden; *Hälsofrämjande miljöer, Leka och Lära, Kunskapskommun, Naturen runt knuten* samt *Hänsyn till ett förändrat klimat*.

SOCIAL: Delvis nya rekommendationer för tillgång till friluftsliv, nya områden medtagna. Detta möjliggör positiva hälsoeffekter för alla boende i kommunen, inte minst ur ett socioekonomiskt perspektiv.

EKONOMI: Höjd ambitionsnivå vad gäller utveckling av grönområden kan kortsiktigt innebära en viss kostnadsökning. Långsiktigt kan kostnadsbesparingar göras genom ökad attraktionskraft och förbättrad hälsa.

5 Underlätta kontakt med vatten

MILJÖ: Mer detaljerade rekommendationer kring förbättrad vattenkontakten ger hög prioritet för att skapa mer allmänna gångstigar ner till och längs vatten. Även barriärer som gör det svårt att ta sig ner till strandkanten eller röra sig längs vatten bör arbetas bort liksom att småbåtshamnar och anöringsplatser för båtar ska uppmuntras i strategiska lägen men där krävs avvägning mot naturskyddet. Även detta bedöms öka värdet för målområdet *Hälsofrämjande miljöer* samt även för *Naturen runt knuten* och *Strandmiljöer för fåglar, kreatur och turister*.

SOCIAL: Nya rekommendationer som stärker människors tillgång till vatten. Kommunens

stränder är viktiga mötesplatser där social integration skapas.

EKONOMI: Nya rekommendationer som kan innebära kostnader för kommunen i ett kortare perspektiv men kan ge långsiktiga vinster genom ökad attraktionskraft och förbättrad hälsa.

6 Utveckla befintliga och nya stationssamhällen

MILJÖ: Den här utvecklingsprincipen med rekommendation om att reservera mark för utveckling av stationssamhällen kring befintliga järnvägsstationer har inte funnits tidigare. Kopplingen mellan kollektivtrafik och cykel är central liksom pendelparkering för bilar. I nära anslutning till järnvägsstationen bör också ges utrymme för många bostäder. Det här ger mycket positiva effekter inom Fokusområdet Klimatsmart i alla led och målområdena *Hållbar konsumtion och livsstil, Omställning av transporter och resvanor* samt *Hänsyn till ett förändrat klimat*. Dessutom påverkas även *Hushållning med naturresurser* och *Kunskapskommun* positivt.

SOCIAL: Nya rekommendationer som kan stärka lokalsamhällen och skapa mötesplatser.

EKONOMI: Kan innebära stora kostnader att genomföra. Kan även hindra annan utveckling på dessa platser. Långsiktigt kan det vara lönsamt genom bättre samhällseffektivitet och ökad inflyttning.

7 Bygg blandad och sammanhängande tätortsbebyggelse

MILJÖ: Rekommendationer om att det inom tätorterna ska strävas efter blandade hustyper, funktioner och bostadsformer är nytt liksom att stadsdelar och bostadsområden ska länkas samman för att förenkla att gå och cykla mellan områden som är åtskilda. Utvecklingsprincipen innebär positiv påverkan på målområdena *Hushållning med naturresurser, Renare, tystare och säkrare, Renare och smartare energi, Hållbar konsumtion och livsstil* samt *Omställning av transporter och resvanor*.

SOCIAL: Nya rekommendationer som kan skapa mötesplatser och motverka segregation.

EKONOMI: Rekommendationerna syftar bland annat till att samla bebyggelsen, vilket kan innebära stora besparingar i service och infrastruktur.

Bättre integration kan också innebära kostnadsbesparingar.

8 Utveckla landsbygden

MILJÖ: Vissa förändringar jämfört med ÖP2006 i och med områden för möjlig bebyggelseutveckling och LIS-områden. Med mer bebyggelse på landsbygden riskeras minskade arealer för skog- och jordbruk samt att de som bor där i större utsträckning än dem som bor i tätorter är beroende av biltransporter. Påverkan blir något negativ för *Levande skogar, Närodlat och artrikt, Hushållning med naturresurser* samt *Omställning av transporter och resvanor*.

SOCIAL: Det kan vara av stor vikt för lokalsamhällen i Gestad, på Vänersnäs och Väne Ryr om fler kan lockas att bosätta sig där genom nya bestämmelser om LIS och bebyggelseutveckling.

EKONOMI: LIS-områden och bebyggelseområden på landsbygden kan underlätta bosättning på några platser. Långsiktigt kan det dock innebära ökade kostnader i form av service och infrastruktur.

9 Utveckla centrum som mötesplats för alla

MILJÖ: Utvecklingsprincipen som sådan och rekommendationer med detta syfte är nya. Syftet är att ta bort fysiska barriärer i samhället, öka tillgängligheten för gående, cyklande och kollektivtrafikresenärer, att lyfta fram Vänersborgs centrum som mötesplats, samt stärka Skräcklan och norra Sanden medför positiv påverkan på *Renare, tystare och säkrare, Hållbar konsumtion och livsstil* samt *Omställning av transporter och resvanor*.

SOCIAL: Nya rekommendationer kring mötesplatser och tillgänglighet. Att skapa mötesplatser för alla är viktigt ur en mängd aspekter bland annat för att motverka segregation och polarisering. Främjar inkludering.

EKONOMI: Rekommendationerna syftar bland annat till att stärka möjligheterna för handel och service i centrum. I ett kort perspektiv kan det innebära ökade offentliga utgifter, med möjlighet till tillväxt och ökad attraktivitet på sikt.

10 Satsa på cykling och kollektivtrafik

MILJÖ: Utvecklingsprincipens fokus är att bygga samman, länka och utveckla cykelnätet i och mellan tätorter samt till viktiga besöksmål liksom att

se till så att boende i tätort alltid har nära till en busshållplats. På landsbygden prioriteras stråken längs E45 och E44 samt i pendlingstid ytterligare några vägar. Liknande rekommendationer saknas i ÖP2006. Effekterna av denna utvecklingsprincip blir mycket positiva inom Fokusområdet Klimatsmart i alla led och målområdena *Hållbar konsumtion och livsstil, Omställning av transporter och resvanor* samt *Hänsyn till ett förändrat klimat*. Dessutom påverkas även *Hushållning med naturresurser, Kunskapskommun* och *Användningen av farliga ämnen* positivt.

SOCIAL: Nya rekommendationer kring cykling och kollektivtrafik kan långsiktigt bidra till ökad folkhälsa och bättre möjligheter för hushåll utan tillgång till bil.

EKONOMI: Det kostar att bygga ut och upprätthålla infrastrukturen men ökar attraktionskraften. Genom förbättrad hälsa kan det även ge långsiktiga samhällsekonomiska vinster.

11 Utveckla verksamhetsområden och noder för handel och service

MILJÖ: Liknande rekommendationer saknas i ÖP2006. Principen innebär att områden kring Trestad Center, vid norra infarten till Vänersborg samt söder om Brålanda bör planläggas för verksamheter. Detta medför en negativ påverkan på målområdena *Levande skogar* och *Närodlat och artrikt* då jungfrulig mark tas i anspråk men kan även innebära en positiv påverkan på *Hushållning med naturresurser* då mycket verksamhet samlas där det ändå finns en påverkan och närhet till god väginfrastruktur. Rekommendationen om att i tätorternas centrum säkra lokaler för handel och service redan i planer kan ge positiva effekter på målområdena *Hållbar konsumtion och livsstil* samt *Omställning av transporter och resvanor* om det på sikt leder till minskat beroende av långväga resor för handel och servicekonsumtion.

SOCIAL: Nya rekommendationer som syftar bland annat till att långsiktigt stärka lokala centra och därmed skapa bättre förutsättningar för sociala mötesplatser.

EKONOMI: Nya verksamhetsområden är viktigt för framtida företagsetableringar i kommunen, men innebär också kostnader för utbyggnad.

12 Skapa hållbara dagvattensystem

MILJÖ: Rekommendationer om särskild dagvattenutredning som krav vid planläggning av större områden, krav på dagvattnet utifrån påverkan på recipient, lokalt omhändertagande av dagvatten som förstahandsval vid planläggning av ny bebyggelse samt tydliggjort ansvar vad gäller omhändertagande av dagvatten i tätbebyggt område är nyheter i ÖP2017. I miljöprogram 2030 ger detta positiva och mycket positiva effekter inom fokusområde Vatten i världsklass, målområdena *Vatten och näringsämnen i balans, Tryggad vattenförsörjning* och *Dagvatten renas lokalt*.

SOCIAL: Nya rekommendationer som kan bidra till mer friytor i tätort.

EKONOMI: Nya rekommendationer om dagvattenhantering kan innebära ökade kostnader till viss del, men är viktigt för ett robust samhälle där framtida kostnader för bl.a. översvämningar och föroreningar undviks.

13 Utveckla hållbara system för teknisk försörjning

MILJÖ: ÖP2006 saknar rekommendationer för stora delar av området hållbara system för teknisk försörjning. Utvecklingsprincipen medför genom rekommendationer kring förnybar energiproduktion samt energianvändning vid nybyggnation för kommunens byggprojekt positiv påverkan på målområdena *Renare och smartare energi, Lokalproducerad el* samt *Hållbar konsumtion och livsstil*. Med den ökade insikten gällande vilken effekt det förändrade klimatet kan få för Vänersborgs kommun har ÖP2017 fått en något mer detaljerad beskrivning, främst gällande Göta Älv och i extra skyddsvärda områden. Detta ger positiv påverkan inom Fokusområdet Vatten i världsklass och de tre målområdena *Vatten och näringsämnen i balans, Vatten att lita på* samt *Tryggad vattenförsörjning*. Rekommendationer kring ökat återbruk och återvinning samt tillgång till bredband saknades i ÖP2006. Detta gör att utvecklingsprincipen genom rekommendationen om att skapa goda möjligheter till återvinning redan i planlägningsprocessen ger positiv påverkan på målområdena *Hushållning med naturresurser, Användningen av farliga ämnen minskar, Minskat avfall* samt *Hållbar konsumtion och livsstil*.

SOCIAL: Rekommendationer kring närhet till avfallssortering och fiber är nya.

EKONOMI: Nya rekommendationer innebär inget större ekonomiskt åtagande för kommunen, men kan ge vinster genom bland annat att VA-utbyggnad och fibernät ger fler attraktiva platser för boende och näringslivsetableringar.

14 Stärk en god infrastruktur för transporter

MILJÖ: Förändringarna är små vad gäller infrastruktur för vägtrafik och flyg, nytt för området är sjöfarten. Ett nytt vägreservat har tillkommit och sjöfarten medför helt nya förutsättningar. Sammantaget innebär detta en något negativ påverkan på målområdena *Levande skogar, Naturen runt knuten, Hållbar konsumtion och livsstil* samt *Omställning av transporter och resvanor*.

SOCIAL: Nya vägförbindelser till Öxnered kan eventuellt bidra till en mer integrerad stadsbebyggelse.

EKONOMI: Om nya vägförbindelser till Öxnered genomförs innebär det investeringskostnader för kommunen. I ett längre perspektiv kan det stärka Vänersborgs attraktionskraft som ort för boende och företagsetableringar.

15 Utvinn berg och jordarter hållbart

MILJÖ: Det har tillkommit rekommendationer vad gäller täkter i områden med viktiga grundvattenmagasin. För miljöprogrammets del påverkar det *Hushållningen med naturresurser* samt *Tryggad vattenförsörjning* positivt.

SOCIAL: Ingen betydelsebärande skillnad.

EKONOMI: Förändringarna är små och bör inte ha någon större ekonomisk påverkan.

16 Skapa säkra och hälsosamma miljöer

MILJÖ: Utvecklingsprincipens rekommendationer är avsevärt fler och bredare i sin omfattning än tidigare. Rekommendationer finns nu även kring bland annat dimensionerande vattennivåer, trafikbuller, kraftledningar, miljöstörande verksamheter, skredrisk, radon och flygplats. Främst är det målområde *Renare, tryggare och säkrare* samt *Hänsyn till ett förändrat klimat* som påverkas positivt.

SOCIAL: Vissa nya rekommendationer, men utan större inverkan på sociala aspekter.

EKONOMI: Osäkert om förändringarna har någon större ekonomisk påverkan.

Sammantagen bedömning av förändringarnas konsekvenser

Miljöaspekter

I jämförelse med ÖP2006 är fler områden markerade som skyddsvärda i den nya ÖP-kartan. Områden skyddas från exploatering både genom utvecklingsprinciperna 1, 2 och 4 med hänvisning till natur-, kultur- och friluftsvärden. Samtidigt finns även nya exploateringsområden – verksamhetsområden, vägar och områden för bebyggelseutveckling på landsbygden (se underlagsdelen). Byggnation inom dessa områden kan innebära negativ miljöpåverkan, även om det i vissa fall också kan finnas långsiktiga positiva vinster i att koncentrera bebyggelse i strategiska lägen. ÖP2017 presenterar många nya rekommendationer som syftar till att styra utvecklingen mot långsiktigt hållbar hushållning med naturresurser, till exempel när det gäller dagvattenhantering, stationssamhällen, cykling, kollektivtrafik och noder för handel och service. Flera aktiviteter med betydelse för miljön ingår som fortsatt arbete, till exempel naturvårdsprogram, friluftspan, dagvattenstrategi och handlingsplan för vattendirektivet. Övergripande bedöms ÖP2017 innebära positiva konsekvenser för miljön.

Sociala aspekter

I jämförelse med ÖP2006 har ÖP2017 med fler rekommendationer som direkt syftar till att påverka förutsättningarna för människors vardag, bland annat när det gäller vattenkontakt, tillgänglighet, mötesplatser, cykling och kollektivtrafik. Som fortsatt arbete nämner ÖP2017 bland annat att ta fram friluftspan, riktlinjer för skolgårdsutformning och stadsodling. Långsiktigt kan utvecklingsprincipen om att skapa blandad och sammanhållen tätortsbebyggelse vara ett viktigt led i att motverka segregation vilket är en förutsättning för att uppnå ett långsiktigt socialt hållbart samhälle. Sammantaget är det svårt att göra en detaljerad bedömning av de sociala konsekvenserna. Vi kan dock se positiva effekter av de nya rekommendationerna och det gäller alla de målgrupper som ingått i bedömningen: Barn och unga, äldre, kvinnor, män, socioekonomiskt svaga samt funktionsnedsatta.

Eknomiska aspekter

I jämförelse med ÖP2006 har ÖP2017 lite högre ambitioner i samhällsbyggandet bland annat när det gäller rekommendationer kring vattenkontakt, tillgänglighet och satsningar på rekreativomöjligheter, mötesplatser och stationssamhällen. Det finns också nya områden för verksamheter samt nya vägförbindelser som kräver investeringar. Även bostadsutveckling i Sikhall och på Vänersnäs kan innebära kommunala kostnader utöver den redan beslutade VA-utbyggnaden, i form av till exempel vägförbättringar och kommunal service. Samtidigt som många åtgärder kostar pengar att genomföra finns dock även vinster, särskilt på längre sikt. Kommunen kan öka sina skatteintäkter genom att fler kan och vill bosätta sig i kommunen och genom företagsetablering som skapar arbetstillfällen. Kommunen kan även minska kostnader genom satsningar som förbättrar folkhälsan, minskar risker och skador på miljön och tar vara på ekosystemtjänster. Övergripande bedöms ÖP2017 innebära ökade kostnader ur ett kortare perspektiv men vara ekonomiskt fördelaktigt på längre sikt.

Bilaga

1. Avvägningar riksintressen

I tabellen nedan listas samtliga riksintressen med hänvisning till vilka utvecklingsprinciper (UP) och beteckningar i ÖP-kartan som har betydelse. Det finns även en kommentar som tar upp eventuella konflikter. De riksintressen som inte är tydligt skyddade genom översiktsplanens rekommendationer markeras med röd text. Förklaring till avvägning och konsekvensbedömning för dessa områden följer i texten under tabellen.

Riksintresse	UP	ÖP-kartan	Kommentar
Turism och Friluftsliv (MB 4:2)			
Vänern	1,4,5	N2/N4, F1/F2	Viktiga kustområden skyddade. Viss konflikt med RI yrkesfiske, RI naturvård, RI kommunikationer, samt RI totalförsvaret. Inga utvecklingsplaner som hotar riksintressets värden.
Yrkesfiske (MB 3:5)			
Vänern och Dättern	1	N2/N4	Viktiga förnyingsområden skyddade. Inga utvecklingsplaner som hotar riksintressets värden.
Naturvård (MB 3:6)			
Kroppefjäll med Teåkersälven, och Stora Halängen	1,4	N2/N4, F1	Området skyddat från exploatering. Inga utvecklingsplaner som hotar riksintressets värden.
Skogsmossen och Dyremossen	1	N4	Området skyddat från exploatering. Inga utvecklingsplaner som hotar riksintressets värden.
Ske mosse, södra	1	N4	Området skyddat från exploatering. Inga utvecklingsplaner som hotar riksintressets värden.
Östra Hästefjorden	1	N2/N3/N4	Området skyddat från exploatering. Inga utvecklingsplaner som hotar riksintressets värden.
Trone mosse, Klockarmossekomplexet m.fl.	1	N4	Området skyddat från exploatering. Inga utvecklingsplaner som hotar riksintressets värden.
Sörvik	1	N2/N4	Området skyddat från exploatering. Inga utvecklingsplaner som hotar riksintressets värden.
Halle- och Hunneberg	1,4	N2/N4, F1	Området skyddat från exploatering. Inga utvecklingsplaner som hotar riksintressets värden.
Tunhemsslätten med Hullsjön	1,2	N2/N4, K3/K5	Området till största delen skyddat från exploatering. Inga utvecklingsplaner som hotar riksintressets värden.
Dättern med omgivning	1	N2	Området skyddat från exploatering. Inga utvecklingsplaner som hotar riksintressets värden.
Vänersnäs norra udde	1	N2	Området skyddat från exploatering. Inga utvecklingsplaner som hotar riksintressets värden.
Kulturvård (MB 3:6)			
Västra Tunhem	1,2	N2/N4, K3/K5	Området till största delen skyddat från exploatering. Inga utvecklingsplaner som hotar riksintressets värden.
Brätte-Vassända	1,2	N4, K3	Rekommendationerna innebär ett skydd mot exploatering. Samtidigt finns planer på en viktig vägförbindelse (T1) som kan hamna i konflikt med riksintresset. Avvägning måste göras i samband med att vägens exakta dragning utreds.
Halleberg	1,2	N2/N4, K3/K6, F2	Området till största delen skyddat från exploatering. För delar av området på Vänersnäs finns planer på utökad bebyggelse (B4). Avvägningar behöver göras mot riksintressets värden i samband med planläggning där.
Hästefjorden	1,2	N2/N4, K3/K5	Området skyddat från exploatering. Inga utvecklingsplaner som hotar riksintressets värden.
Karls grav	1,2	N4, K3	Riksintressets värden uppmärksammade. Eventuellt kan konflikt uppstå med RI kommunikationer om beslut fattas att slussarna ska byggas om. Avvägning behöver då göras i samband med utredningar.
Vänersborgs centrum	2	K3	Riksintressets värden kan komma att hotas i samband med förtätning och centrumomvandling. Frågan behöver utredas och belysas i FÖP och bevarande-/utvecklingsplan
Friluftsliv (MB 3:6)			
Halle- och Hunneberg	1,2	N2, F1	Området skyddat från exploatering. Inga utvecklingsplaner som hotar riksintressets värden.
Göta Älv	1,5	N4	Området skyddat från exploatering. Inga utvecklingsplaner som hotar riksintressets värden.

(fortsättning från föregående sida)

Riksintresse	UP	ÖP-kartan	Kommentar
Kommunikationer (MB 3:8)			
Trollhättans och Vänersborgs flygplats	14,16	A1, S2/S7	Flygplatsens influensområden uppmärksammade. Viss konflikt med RI friluftsliv och RI kulturvård. Avvägningen är att kommunikationsintresset har prioritet. <i>Inga utvecklingsplaner som hotar riksintressets värden.</i>
E45 och Riksväg 42, 44 samt 2015/2024	14,16	T2, S3/S4	Vägreservat, säkerhetsavstånd och bullerutredningsområden kring vägarna är utritade. <i>Inga utvecklingsplaner som hotar riksintressets värden.</i>
Norge/Vänerbanan, Älvsborgsbanan	6,14,16	S3/S4	Säkerhetsavstånd och bullerutredningsområden kring järnvägen är utritade, samt befintliga och framtida tågstationer. <i>Inga utvecklingsplaner som hotar riksintressets värden.</i>
Vänersborgs hamn, Farleden i Väneren samt Trollhätte kanal	14	T3, A2	Farleden utritad och läge för ny hamn, då beslut finns att flytta den nuvarande. Viss konflikt med RI yrkesfiske, RI friluftsliv, samt RI kulturvård. Avvägningen är att kommunikationsintresset har prioritet. Inga utvecklingsplaner som hotar riksintressets värden.
Energiproduktion (MB 3:8)			
Vindkraftsområde på Kroppefjäll	1,4	N2, F1	Förslag om vindkraftsutbyggnad står i konflikt med RI naturvård, RI friluftsliv samt natura 2000-område. Kommunens avvägning är att låta naturvårds- och friluftslivsintressen ha prioritet vilket är rekommendationerna i ÖP.
Totalförsvaret (MB 3:9)			
Såtenäs flottilflygplats och Råda övningsflygplats	16	S6	Det militära influensområdet är utmarkerat i ÖP-kartan. Övriga influensområden är nämnda i text. Viss konflikt med RI turism och friluftsliv, RI naturvård samt RI friluftsliv. <i>Inga utvecklingsplaner som hotar riksintressets värden.</i>
Natura 2000 (MB 7:27)			
Kroppefjäll	1	N2	Området skyddat från exploatering. <i>Inga utvecklingsplaner som hotar riksintressets värden.</i>
Trone mosse	1	N2	Området skyddat från exploatering. <i>Inga utvecklingsplaner som hotar riksintressets värden.</i>
Hästefjordens strandängar	1	N2	Området skyddat från exploatering. <i>Inga utvecklingsplaner som hotar riksintressets värden.</i>
Vänersborgsviken	1	N2	Området skyddat från exploatering. <i>Inga utvecklingsplaner som hotar riksintressets värden.</i>
Halle- och Hunnebergs branter	1	N2	Området skyddat från exploatering. <i>Inga utvecklingsplaner som hotar riksintressets värden.</i>
Öjemossarna	1	N2	Området skyddat från exploatering. <i>Inga utvecklingsplaner som hotar riksintressets värden.</i>
Hullsjön	1	N2	Området skyddat från exploatering. <i>Inga utvecklingsplaner som hotar riksintressets värden.</i>
Dättern	1	N2	Området skyddat från exploatering. <i>Inga utvecklingsplaner som hotar riksintressets värden.</i>
Norra Vänersnäs skärgård	1	N2	Området skyddat från exploatering. <i>Inga utvecklingsplaner som hotar riksintressets värden.</i>

2. Konsekvensmatris miljöaspekter

Utvecklingsprinciperna i ÖP2017 i jämförelse med ÖP2006
uifrån kommunens miljöprogram

Utvecklingsprincip	Kommentar									
1 Skydda värdefull naturmark och vatten	Utökad täckning i ÖP17 med fler områden och mer specificerade rekommendationer.									
2 Bevara och utveckla värdefullt kulturarv	Delvis täckt i ÖP06, när det gäller jordbruksområden, men tydligare specificerat utifrån riksintressen i ÖP17. Fler särskilt utpekade kulturområden med i kartan i ÖP17.									
3 Bevara och utveckla värdefull jordbruksmark	Likartad skrivning									
4 Utveckla och bevara grönska och rekreativsmöjligheter	ÖP17 har större fokus på människans upplevelser, inte bara hälsa. Rekommendationer om tätortsgönska saknas i ÖP06.									
5 Underlätta kontakt med vatten	ÖP17 har mer detaljerade rekommendationer kring hur vattenkontakt ska förbättras.									
6 Utveckla befintliga och nya stationsområden	Detta saknas som särskild rekommendation i ÖP06									
7 Bygg blandad och sammanhängande tätortsbebyggelse	Nytt i förhållande till ÖP06 är att det inom tätorter ska finnas blandade hustyper, funktioner och bostadsformer, att förtätning främst ska ske där kollektivtrafik finns och att samhällen ska knytas ihop.									
8 Utveckla landsbygden	Ingen större förändring									
9 Utveckla centrum som mötesplats för alla	Dessa rekommendationer saknas i ÖP06									
10 Satsa på cykling och kollektivtrafik	Nya rekommendationer kring cykling och kollektivtrafik kan långsiktigt bidra till minskat bilåkande.									
Klimatsmart i alla led	0	0	0	+	0	++	0	0	0	++
Hänsyn till ett förändrat klimat	0	0	0	0	0	++	+	-	+	++
Omställning av transporter och resvanor	0	0	0	0	0	++	+	0	+	++
Hållbar konsumtion och livsstil	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Lokalproducerad el	0	0	0	0	0	0	+	0	0	0
Renare och smartare energi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Trygg miljö för stora och små	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ozon och strålning	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Renare, tystare och säkrare	0	0	0	0	0	0	+	0	+	0
Minskat avfall	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Hållbara inköp	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Användningen av farliga ämnen minskar	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
Kunskapskommun	0	+	0	+	0	+	0	0	0	+
Leka och lära	0	+	0	+	0	0	0	0	0	0
Vatten i världsklass	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Dagvatten renas lokalt	+	0	0	0	+	0	0	0	0	0
Strandmiljöer för fåglar, kreatur och turister	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Tryggad vattenförsörjning	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vatten att lita på	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vatten och näringsämnen i balans	+	0	0	0	0	+	+	-	0	+
Hushållning med naturresurser	+	0	0	0	+	+	0	+	0	0
Naturen runt knuten	+	0	0	0	+	+	0	0	0	0
Hälsofrämjande miljöer	+	0	0	0	+	+	0	0	0	0
Närodlat och artrikt	+	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Land	+	0	0	0	0	0	0	-	0	0
Levande skogar	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

(fortsättning från föregående sida)

Utvecklingsprincip		Kommentar	
11 Utveckla verksamhetsområden och noder för handel och service	Klimatsmart i alla led	Rekommendationerna syftar bland annat till att långsiktigt stärka lokala centra och därmed skapa bättre förutsättningar för mindre bilberoende. En annan målsättning är att samla störande verksamheter, vilket kan minska den totala påverkan. Utökning av industrimark ska utredas, delvis på skogsmark och delvis på jordbruksmark. Miljöbedömning görs i samband med kommande utredningar.	
	Hänsyn till ett förändrat klimat	0	
	Omställning av transporter och resvanor	+	
	Hållbar konsumtion och livsstil	+	
	Lokalproducerad el	0	
	Renare och smartare energi	0	
	Trygg miljö för stora och små	Ozon och strålning	0
		Renare, tystare och säkrare	0
		Minskat avfall	0
		Hållbara inköp	0
Användningen av farliga ämnen minskar		0	
Kunskapskommun		0	
Leka och lära		0	
Vatten i världsklass	Dagvatten renas lokalt	0	
	Strandmiljöer för fåglar, kreatur och turister	0	
	Tryggad vattenförsörjning	0	
	Vatten att lita på	0	
	Vatten och näringsämnen i balans	0	
land	Hushållning med naturresurser	+	
	Naturen runt knuten	0	
	Hälsofrämjande miljöer	0	
	Närodlat och artriikt	-	
	Levande skogar	-	
	12 Skapa hållbara dagvattensystem	0	
13 Utveckla hållbara system för teknisk försörjning	0		
14 Stärk en god infrastruktur för transporter	0		
15 Utvinn berg och jordarter hållbart	0		
16 Skapa säkra och hälsosamma miljöer	0		

++	Övervägande starkt positiv påverkan
+	Övervägande svagt positiv påverkan
0	Ingen, mycket vag eller tvekydig påverkan
-	Övervägande svagt negativ påverkan
--	Övervägande starkt negativ påverkan
?	Kan påverka men svårt att bedöma hur

3. Konsekvensmatrix sociala aspekter

Utvecklingsprinciperna i ÖP2017 i jämförelse med ÖP2006 uifrån sociala målgrupper

Utvecklingsprincip	Barn och unga	Äldre	Kvinnor	Män	Socioekonomiskt svaga	Funktionsnedsatta	Kommentar
1 Skydda värdefull naturmark och vatten	0	0	0	0	0	0	Fler områden markerade i kartan, men utan större inverkan på sociala aspekter.
2 Bevara och utveckla värdefullt kulturarv	0	0	0	0	0	0	Fler områden markerade i kartan, men utan större inverkan på sociala aspekter.
3 Bevara och utveckla värdefull jordbruksmark	0	0	0	0	0	0	Ingen betydelsebärande skillnad.
4 Utveckla och bevara grönska och rekreativsmöjligheter	0	0	0	0	0	0	Delvis nya rekommendationer för tillgång till friluftsliv, nya områden medtagna. Detta möjliggör positiva hälsoeffekter för alla boende i kommunen, inte minst ur ett socioekonomiskt perspektiv.
5 Underlätta kontakt med vatten	+	+	+	+	+	+	Nya rekommendationer som stärker människors tillgång till vatten. Kommunens stränder är viktiga mötesplatser där social integration skapas.
6 Utveckla befintliga och nya stationssamhällen	+	+	+	+	+	+	Nya rekommendationer som kan stärka lokalsamhällen och skapa mötesplatser.
7 Bygg blandad och sammanhängande tätortsbebyggelse	0	0	0	0	+	0	Nya rekommendationer som kan skapa mötesplatser och motverka segregation.
8 Utveckla landsbygden	0	0	0	0	0	0	Det kan vara av stor vikt för lokalsamhällen i Gestad, på Vänersnäs och Väne Ryr om fler kan lockas att bosätta sig där genom nya bestämmelser om LIS och bebyggelseutveckling.
9 Utveckla centrum som mötesplats för alla	+	+	+	+	+	++	Nya rekommendationer kring mötesplatser och tillgänglighet. Att skapa mötesplatser för alla är viktigt ur en mängd aspekter bland annat för att motverka segregation och polarisering. Främjar inkludering.
10 Satsa på cykling och kollektivtrafik	+	+	+	+	+	+	Nya rekommendationer kring cykling och kollektivtrafik kan långsiktigt bidra till ökad folkhälsa och bättre möjligheter för hushåll utan tillgång till bil.
11 Utveckla verksamhetsområden och noder för handel och service	0	0	0	0	0	0	Nya rekommendationer som syftar bland annat till att långsiktigt stärka lokala centra och därmed skapa bättre förutsättningar för sociala mötesplatser.
12 Skapa hållbara dagvattensystem	0	0	0	0	0	0	Nya rekommendationer som kan bidra till mer friytor i tätort.
13 Utveckla hållbara system för teknisk försörjning	+	+	+	+	+	+	Rekommendationer kring närhet till avfallssortering och fiber är nya.
14 Stärk en god infrastruktur för transporter	0	0	0	0	0	0	Nya vägförbindelser till Öxnered kan eventuellt bidra till en mer integrerad stadsbebyggelse.
15 Utvinn berg och jordarter hållbart	0	0	0	0	0	0	Ingen betydelsebärande skillnad.
16 Skapa säkra och hälsosamma miljöer	0	0	0	0	0	0	Vissa nya rekommendationer, men utan större inverkan på sociala aspekter.

++ Övervägande starkt positiv påverkan
+ Övervägande svagt positiv påverkan
0 Ingen, mycket vag eller tveksam påverkan
- Övervägande svagt negativ påverkan
-- Övervägande starkt negativ påverkan
? Kan påverka men svårt att bedöma hur

4. Konsekvensmatris ekonomiska aspekter

Utvecklingsprinciperna i ÖP2017 i jämförelse med ÖP2006

uifrån ekonomiska parametrar

(se teckenförklaring på föregående sida)

	Utvecklingsprincip	kommentar	andra samhällsekonomiska effekter (t.ex. hälsa och miljö)	möjlighet för etablering av nya företag	möjlighet för befintliga företag att växa och utvecklas	möjlighet att hitta bostad i kommunen	kommunens attraktion som god boendemiljö	driftskostnader	investeringskostnader
	1 Skydda värdefull naturmark och vatten	Förändringarna bör inte ha någon större ekonomisk påverkan.	0	0	0	0	0	0	0
	2 Bevara och utveckla värdefullt kulturarv	Eventuellt kan ökad tydlighet och fler utpekade områden vad gäller kulturvården påverka möjligheten att planlägga för ökad bebyggelse. Å andra sidan kan bevarande av kulturarv långsiktigt stärka kommunens attraktionskraft.	0	0	0	-	+	0	0
	3 Bevara och utveckla värdefull jordbruksmark	Förändringarna är små och bör inte ha någon större ekonomiska påverkan.	0	0	0	0	0	0	0
	4 Utveckla och bevara grönska och rekreativsmöjligheter	Höjd ambitionsnivå vad gäller utveckling av grönområden kan kortsiktigt innebära en viss kostnadsökning. Långsiktigt kan kostnadsbesparingar göras genom ökad attraktionskraft och förbättrad hälsa.	+	0	0	0	+	-	-
	5 Underlätta kontakt med vatten	Nya rekommendationer som kan innebära kostnader för kommunen i ett kortare perspektiv men kan ge långsiktiga vinster genom ökad attraktionskraft och förbättrad hälsa.	+	0	0	0	++	-	-
	6 Utveckla befintliga och nya stationssamhällen	Kan innebära stora kostnader att genomföra. Kan även hindra annan utveckling på dessa platser. Långsiktigt kan det vara lönsamt genom bättre samhällseffektivitet och ökad rekommendationerna syftar bl.a. till att samla bebyggelsen, vilket kan innebära stora besparingar i service och infrastruktur. Bättre integration kan också innebära	+	+	0	+	++	-	-
	7 Bygg blandad och sammanhängande	LIS-områden och bebyggelseområden på landsbygden kan underlätta bosättning på några platser. Långsiktigt kan det dock innebära ökade kostnader i form av service och infrastruktur.	+	0	0	+	+	+	-
	8 Utveckla landsbygden	Rekommendationerna syftar bl.a. till att stärka möjligheterna för handel och service i centrum. I ett kort perspektiv kan det innebära ökade offentliga utgifter, med möjlighet till tillväxt och ökad attraktivitet på sikt.	+	?	?	0	++	-	-
	9 Utveckla centrum som mötesplats för alla	Kostar att bygga ut och upprätthålla infrastrukturen men ökar attraktionskraften. Genom förbättrad hälsa kan det även ge långsiktiga samhällsekonomiska vinster.	++	?	?	0	++	?	-
	10 Satsa på cykling och kollektivtrafik	Nya verksamhetsområden är viktigt för framtida företagsetableringar i kommunen, men innebär också kostnader för utbyggnad.	?	++	+	0	?	0	-
	11 Utveckla verksamhetsområden och noder för handel och	Nya rekommendationer om dagvattenhantering kan innebära ökade kostnader till viss del, men är viktigt för ett robust samhälle där framtida kostnader för bl.a. översvämningar och föreningar undviks.	+	0	0	0	+	-	-
	12 Skapa hållbara dagvattensystem	Nya rekommendationer innebär inget större ekonomiskt åtagande för kommunen, men kan ge vinster genom bland annat att VA-utbyggnad och fibernät ger fler attraktiva platser för boende och näringslivet.	+	+	+	+	+	?	-
	13 Utveckla hållbara system för teknisk försörjning	Om nya vägförbindelser till Öxnered genomförs innebär det investeringskostnader för kommunen. I ett längre perspektiv kan det stärka Vänersborgs attraktionskraft som ort för boende och företagsetableringar.	+	+	?	+	+	-	-
	14 Stärk en god infrastruktur för transporter	Förändringarna är små och bör inte ha någon större ekonomisk påverkan.	-	+	0	0	0	0	0
	15 Utvinn berg och jordarter hållbart	Osäkert om förändringarna har något större ekonomisk påverkan.	0	0	0	0	0	0	?
	16 Skapa säkra och hälsosamma miljöer		+	?	?	?	+	?	?